

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - tel. 83-177

PODUREDNIŠTVO:

34135 Trst, Vico delle Rose, 7 - tel. 414646

Polletna naročnina L 1.750

Letna naročnina L 3.500

Letna inozemstvo L 4.500

Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXIV. - Štev. 39 (1221)

Gorica - četrtek, 5. oktobra 1972 - Trst

Posamezna številka L 80

Naše pričevanje

V mesecu septembru smo Slovenci kot narodna manjšina v Italiji doživeli nekaj lepih priznanj našega obstoja. Najprej tisto ob evharističnem kongresu v Vidmu, ko smo v petek 15. septembra napolnili veliko baziliko Marije Milosti in je goriški nadškof maševal v slovenščini skupaj s skoraj 60 slovenskimi duhovniki iz vseh treh obmejnih škofij.

Drugo priznanje je prišlo naslednji dan, ko je sv. oče Pavel VI. posebej pozdravil Slovence iz obmejnih škofij Italije. Toliko časa so nekateri zanikali naš obstoj, poseben še v videmski škofiji. Na evharističnem kongresu pa je Pavel VI. vsej Italiji in vsemu svetu potrdil, da živijo Slovenci tudi v videmski škofiji. Pozdrav sv. očeta je za nas vse, posebej pa še za rojake iz Slovenske Benečije silno važen dokument, saj je pozdrav prišel od vrhovnega voditelja sv. Cerkve. Vemo, da ni bila lahko pot, da je prišlo do tega pozdrava. Zato smo tem bolj hvaležni vsem, ki so spoznali potrebo, da poglavar sv. Cerkve da priznanje slovenskemu katoliškemu ljudstvu v Italiji. Upamo, da bodo lekcije evharističnega kongresa vzeli na znanje tudi v videmski kuriji.

NASTOP DR. STOKE NA TELEVIIZIJI

Vendar na evharističnem kongresu ni šlo za kako politično dejanje, temveč za verski dogodek, ki ima le kot drugotno posledico tudi političen pomen. Izrazito politično dejanje pa je bil nastop svetovnega Slovence skupnosti dr. Draga Stoke na italijanski televiziji v sredo 25. septembra. Gre za politični dogodek, ki je prav, da ga posebej poudarimo, tako zaradi nastopa samega kot zaradi besed, ki jih je dr. Stoka izrekel o naši manjšini. Začel je s pozdravom in slovenščini takole:

Vesel sem, da morem ob tej priložnosti v imenu Slovenske skupnosti in slovenske narodne manjšine, ki živi strnjena v deželi Furlanija-Juljska Benečija, prisrčno pozdraviti drage televizijske gledalce in spoštovane gledalce naše dežele in cele države.

Uporabim to priložnost, da pozdravim tudi slovenske televizijske gledalce, ki bivajo v pokrajinah Trsta, Gorice in Vidma. Njim pošiljam bratski pozdrav v njih materinem jeziku. Nadaljeval bom nato v italijanščini, kajti ta oddaja je namenjena vsem državljanom republike.

Drage gledalke in dragi gledalci, dragi rojaki na Tršaškem, Goriškem, v Benečiji, Kanalski dolini in drugje v Italiji! V imenu Liste Slovenske skupnosti, ki jo zastopam v deželni svet, iskren bratski pozdrav z željo, da bi boj za narodnostne, socialne in gospodarske pravice našega ljudstva dosegel tiste uspehe, ki si jih vsi najbolj želimo. Lepo pozdravljeni!

Vsa italijanska javnost je tako slišala pristen pozdrav slovenske manjšine, ki živi v mejah italijanske republike in ki želi biti aktiven dejavnik za mirno sožitje med narodi in državami.

Nato je dr. Stoka nadaljeval v italijanščini:

Slovenska skupnost, ki se je predstavila na zadnjih deželnih volitvah skupaj s Slovensko demokratsko zvezo na Goriškem in s Slovensko levico na Tršaškem, je v vsem tem času sledila v deželni svet svojemu narodno-jezikovnemu, socialnemu in gospodarskemu programu. Po osmih letih obstoja dežele moramo že sedaj ugotoviti nekaj stvarnih dejstev.

Trdi se, da je naša dežela obrobna dežela. Kot taka je jasno, da ima bolj občutljiv in težji položaj. Moramo pa priznati, da je dežela veliko storila, da bi se izmotala iz tega obrobnega klopa.

Nerazvitost in oddaljenost od velikih mednarodnih tržišč ne pomeni samo večjih prevoznih stroškov in težjega položaja pri konkurenci, temveč nasprotno tudi drugačno snovanje industrije in trgovine, začenši pri ustanavljanju dopolnilnih industrij za uravnotežen razvoj v mednarodnem sodelovanju na tujih tržiščih. Dežela Furlanija-Juljska Benečija sestavlja skupaj z republiko Slovenijo, deželo Koroško

in republiko Hrvaško del tako imenovane gospodarske cone Alpe-Adria, ki so nje vrata v prekomorske dežele Trst. Mislim, da to dejstvo tvori trdno bazo za gospodarski razvoj naše dežele.

V tem oziru bo samo s povečanjem industrijske dejavnosti, s specializacijo kmetijstva, s povečanjem trgovske dejavnosti in turizma (temu slednjemu kakor tudi vsem ostalim dejavnostim so v veliko oviro znane vojaške služnosti) in pa z ojačanjem tržaškega pristanišča mogoče nekega dne zmanjšati množično izseljevanje, posebno iz goratih predelov, in povečati zaposlenost v deželi.

Ne ožiraje se na različno vrednotenje dežele Furlanija-Juljska Benečija v sedanjosti, je treba pritrčiti tistim, ki menijo, da je dežela do sedaj uspešno izpolnjevala te naloge.

Čutim pa potrebo, da podčrtam tudi delež, ki ga je slovenska narodna manjšina, ki živi tu že stoletja kot avtohtono prebivalstvo, prispevala s svojim delom in žrtvami (dovolj, da omenim delež, ki ga je doprinesla v odporniškem boju in v boju zoper fašizem) k blagostanju celotne družbe in k mirnemu sožitju s sosednimi ljudstvi, h graditvi trdnega mostu med sosednimi državami, posebej z Jugoslavijo.

Vendar mi je žal, da moram tudi ob tej priložnosti podčrtati, da državne oblasti niso zmeraj upoštevale te vloge slovenske narodne manjšine, sicer bi se bilo že izpolnila načela, ki so v 6. členu italijanske ustave predvidena za slovensko narodno manjšino in prav tako v 3. členu deželne statuta in v mednarodnih pogodbah.

Kar se tiče naše dežele, moram priznati, da se je ponovno trudila za pravično rešitev pravic slovenske manjšine, toda morala se je umakniti pred voljo centralne vlade, ki je pridržala sebi pravico, da rešuje probleme narodnih manjšin.

Potrebno je pa, da vlada gre dalje po poti, ki je nanjo stopila za Južno Tirolsko, tudi kadar gre za pravice slovenske narodne manjšine. Ta je že imela možnost, da je v imenu okrog 130 tisoč sorojakov predložila svoje upravičene želje bivšemu predsedniku ministrskega sveta Colombu in pred kratkim s pomočjo delegacije Slovenske skupnosti v Gorici in Trstu tudi vladnemu predsedniku Andreottiju.

Vsakdo mora priznati, da je nenaraven sedanji položaj Slovencev v deželi Furlanija-Juljska Benečija, ko so ti razdeljeni v tri kategorije, med seboj jasno ločene: Slovenci na Tršaškem, oni na Goriškem in tisti v videmski provinci; ti slednji so že od leta 1866 brez vsakršne, tudi najmanjše zakonske zaščite.

Nenaravno je tudi dejstvo, da obstaja v Italiji trojna različna zakonska zaščita narodnih manjšin, ena za Nemce na Južnem Tirolskem, druga za Francoze v dolini Aosta in tretja za Slovence v deželi Furlanija-Juljska Benečija.

Zaključujem: V parlamentu je bilo vloženih več zakonskih osnutkov za zaščito pravic državljanov slovenskega jezika. Sedaj zavis od dobre volje osrednje vlade, da ustvari zakonske pogoje, da bo mogla dežela Furlanija-Juljska Benečija vršiti svoje zgodovinsko poslanstvo, da zmeraj bolj trdno drži ta del Evrope, ki naj postane zgled medsebojnega razumevanja in sodelovanja narodov, različnih po jeziku, tradicijah, kulturi in miselnosti, toda združenih v trdni volji, da napredujejo in živijo v miru in svobodi.

NEKAJ ZAKLJUČKOV

Iz omenjenih dejstev moremo potegniti nekaj zaključkov.

1. Cerkev se v pokoncilskem duhu odpira do narodnih manjšin tudi v naši deželi. To je Cerkev le v čast in bo gotovo tudi dušam v prid.

2. Za italijansko javnost smo Slovenci samo tisti, ki se zbirajo v cerkvi, kjer po slovensko molimo in pojemo, ter tisti, ki se zbiramo v okrilju Slovenske skupnosti in drugih slovenskih političnih skupin. Saj samo ti nastopamo v politiki kot Slovenci. (nadaljevanje na 2. strani)

Razprava o nasilju

V New Yorku spet zaseda glavna skupščina Organizacije združenih narodov. Na seznamu se je znašlo kar 92 točk, o katerih naj bi razpravljala ta najvišja mednarodna ustanova. Med njimi je veliko takih, o katerih se govori že leta in leta, npr. Vietnam, Bližnji vzhod, rasno zatiranje v Južni Afriki in Rodeziji ipd. Tem točkam se je letos prvič pridružila nova — kako pobijati nasilje, ali s tujo besedo: terorizem.

Uradno se ta točka imenuje »Ukrepi za preprečevanje terorizma in drugih oblik nasilja, ki ogrožajo ali uničujejo nedolžna človeška življenja ali spodkopavajo poglobitve človekove svoboščine«. To je zamotana oznaka še bolj zamotane stvarnosti, ki ji po navadi rečemo terorizem.

To točko je predlagal sam generalni tajnik OZN Kurt Waldheim, ki jo je najprej imenoval »Ukrepi za preprečevanje terorizma in drugih oblik nasilja«. Toda povzročil je pravi vihar nasprotovanja zlasti med nekaterimi afriškimi in arabskimi vladami. Te so menile, da bi se utegnili razprava o nasilju obrniti proti narodu in ljudstvu, ki se borijo za svojo neodvisnost in osvoboditev izpod kolonializma kot npr. Angola, Rodezija, Mozambik.

Waldheim je na ta pomislek odgovoril, da kaj takega ni imel v

mislih in je nato svojo formulacijo spremenil v smislu kot smo na začetku zapisali. Pa tudi nova formulacija ni vseh zadovoljila. Zanj je glasovalo le 66 delegacij, proti jih je bilo 27, vzdržalo pa se jih je 37.

NESPORNA DEJSTVA

Dejstvo je, da se svet iz leta v leto vse bolj sooča z nekakim novim terorizmom, ki je politično in idejno obarvan. Njegova skupna značilnost je, da ga uporabljajo manjše skupine in organizacije, da gre za posamična teroristična dejanja, da taka dejanja največkrat niso naperjena proti resničnemu sovražniku, ampak prizadenejo predvsem nedolžne ljudi, da prihaja do takih terorističnih dejanj v tretjih državah, ki niso ne posredno ne neposredno vmešane v tisto politično dogajanje, ki je povod za terorizem. To je tista vrsta terorizma, ki se zadnja leta vse bolj širi in proti kateremu naj bi ukrepala OZN.

Letalska potovanja so postala na moč tvegana; mednarodna zborovanja in prireditve morajo biti zastražena kot da smo v vojni; celo zasedanje glavne skupščine OZN je obdano z verigo policajev in varnostnih stražnikov; ponekod, npr. na Sev. Irskem, človek dobesedno ni varen nikoder več; bombe potujejo v poštnih pošiljkah, eksplo-

dirajo v letalih, avtobusih, na ulicah, po trgovinah, v javnih prostorih; Palestinci ubijajo v Nemčiji, hrvaški nacionalisti na Švedskem, Japonci v Izraelu.

Kam to pelje? Mar k večji svobodi, k nadaljnjemu napredku, k demokraciji, k spoštovanju človekovih osnovnih pravic? Izkušnja pove, da temu ni tako. Vsako nasilje take vrste rodi protireakcijo. Klasičen primer so palestinski gverilci. Kdo plačuje njihove atentate? Nedorodno prebivalstvo v Libanonu, med katerim se skrivajo.

ATENTAT SE NI BOJ ZA SVOBODO

Narodu, ki se bori za svojo narodno svobodo ali razredu, ki se bori za svoje socialne pravice, ne more nihče odrekati pravice do tega boja. Boji Alžircev ali Ircev ali Bengalcev za lastno svobodo so bili zelo krvavi, toda nihče jih ne more označiti za terorizem. Tudi boj Vietnamcev je krvav, pa vendar v tolikih letih trpljenja ni bilo primera, da bi ena ali druga stran podtaknila bombo v kakšno civilno letalo ali izvedla umor kakšnega veleposlanika.

Ni pa še vsaka skupinica narod ali razred, zato tudi nima še pravice nastopati v njegovem imenu, še manj pa uporabljati metode, ki so moralno nesprejemljive. Za sedanjim mednarodnim terorizem pa je značilno predvsem to, da je omejen na majhne skupine, ki v lastnem ljudstvu ali razredu nimajo dovolj široke podpore, da bi zmogle kaj več kot teroristična dejanja in še ta navadno samo v tujini.

Lahko je govoriti o revoluciji, svobodi ali o čemer koli, če si daleč in na varnem, kot to delajo tisti, ki vidijo posvečeno dejanje v vsakem atentatu, samo da je za njim dovolj zvonečih političnih fraz.

Kdor hoče obravnavati pojav mednarodnega terorizma pošteno in brez dvoumnosti, mora biti najprej pripravljen trezno razmejiti med tistim, kar je boj nekega naroda ali razreda in med onim, kar je samo pustolovski duh osamljenih skupin, ne glede na to, pod kakšnimi političnimi in ideološkimi gesli se skriva; med tem ali gre za boj proti resničnemu sovražniku ali zgolj za nasilje nad nedolžnimi; med tem ali gre za boj na domačih tleh ali nesmiselna teroristična dejanja v tretjih deželah, katera nimajo drugega smisla kot dvomljivo samorazkazovanje; med tem ali ima kakšno zaledje v lastnem ljudstvu ali razredu ali pa gre le za osamljene in številčno nepomembne skupine. Tu so ločnice med tistim, kar je zakonito in pravično ter onim, kar je samo terorizem.

S tem pa seveda še zdaleč ni rečeno, da bo v OZN in zunaj nje prevladalo načelo, da je treba terorizem preprečevati. Čas in razmere za kakšno vsklajeno in soglasno mednarodno akcijo še niso dozorele, kajti preden bo mogoče skupno ukrepati, se je najprej treba dogovoriti, kaj terorizem sploh je. Na sedanji stopnji dogodka je to vprašanje bistveno in samo od odgovora nanj je odvisno, ali bo Waldheimova pošteno mišljena pobuda pripeljala do konkretnega ukrepanja proti mednarodnemu nasilju ali pa končala v kakšni vodeni resoluciji, ki bo ostala brez učinka.

PISMO SLOVENSKE SKUPNOSTI državnemu predsedniku Leoneju

Gospod predsednik!

Ob Vašem prihodu v Trst, prestolnico dežele Furlanije-Juljske krajine, Vam Slovenska skupnost, ki je samostojna stran slovenske narodne manjšine v Italiji, izreka, gospod predsednik, iskreno dobrodoščilo. Ko pozdravljamo v Vas visokega gosta in to v tej zgodovinski deželi, stičišču različnih civilizacij, Vas vlučno spominjamo, da živita tu že stoletja dva naroda. Slovenska skupnost ima za svojo dolžnost, da Vas tudi spomni, da so Slovenci v deželi Furlanije-Juljske krajine mnogo trpeli pod fašistično vladavino in dali visok prispevek človeških življenj v odprništvu, iz katerega je nastala italijanska ustava, kateri ste najvišji varuh. Kljub tolikim žrtvam pa Slovenci ne uživajo še pravic, ki so predvidene po italijanski ustavi, in tudi ne tistih, ki jih predvideva londonski sporazum od 5. oktobra 1954.

Niso bili uresničeni 2., 3. in 6. člen italijanske ustave. Slovenci niso deležni istega ravnanja kakor drugi državljani. 27 let po drugi svetovni vojni so še zmeraj v veljavi zakoni in določbe, ki jih je izdal fašistični režim in so v nasprotju z načeli svobode in demokracije, ki jih je sprejela ustava.

Slovenci iz goriške pokrajine so deležni drugačnega ravnanja kot Slovenci iz tržaške; Slovenci v videmski pokrajini pa sploh nimajo zaščitenih svojih etnično-jezikovnih pravic.

Se vedno nimamo globalnega zakona za zaščito slovenske narodnostne skupnosti, čeprav so v poslanski zbornici že zakonski osnutki, med katerimi je osnutek, ki ga je v smislu 6. člena ustave pripravila Slovenska skupnost iz Trsta skupaj z SDZ iz Gorice in je bil na osnovi 50. ustavnega člena poslan v obe italijanski zbornici.

Priznati moramo, da je demokratična Italija sicer vpeljala zmernejše medsebojne odnose in pokazala občutljivost za probleme, ki zadevajo jezikovne in etnične

skupnosti, in tudi voljo, da jih reši. Toda v bližnji bodočnosti se bo morala spoprijeti z zgornjimi najnujnejšimi problemi in jih rešiti, da bosta naroda, ki ju je usoda združila, živela v medsebojnem razumevanju in spoštovanju; da bo ta dežela, od katere zavis politično ravnotežje velikega dela Evrope, povod dobrega sosedstva med Italijo in Jugoslavijo, med latinskim in slovanskim svetom; da bo naše ljudstvo živelo v svobodi in miru.

Slovenska skupnost je trdno prepričana, da bo v svojih prizadevanjih našla v Vas, gospod predsednik, razumevanje in oporo in v tem smislu Vam želi srečno in uspešno bivanje v našem mestu.

Porast na slovenskih šolah

Na slovenskih ljudskih šolah v mestu Gorici in okolici bo letos 476 otrok, medtem ko jih je bilo lani 473. Največji porast beležita šoli v ul. Croce in Randaccio v Gorici. Lani je obiskovalo šolo v ul. Croce 75 otrok, letos pa 82; v šoli v ul. Randaccio je letos 39 otrok (lani 34).

Po ostalih šolah je stanje naslednje: Štandrež 43 (lani 43), Podgora 19 (18), Pevma 19 (19), Štimaver 8 (10), Števerjan z Jazbinami 48 (49), Plešivo pri Krmini 4 (7), Skrljevo, občina Dolenje 2 (2), Sovodnje 42 (41), Rupa 31 (32), Gabrje 4 (6), Vrh 28 (30), Dol 15 (19), Jamlje 23 (23), Doberdob 69 (65).

Na vseh teh šolah bo letos zaposlenih 48 učiteljskih moči, toliko kot lani. V Števerjanu bo tudi letos celodnevni pouk, ki ga je dajalo 7 učiteljskih moči.

Otroški vrtci v Gorici bodo trije: v ul. Croce 30 otrok, v ul. Randaccio prav toliko, v ul. Torriani na levem bregu Soče pa 25. Tu se bo pouk zaradi popravil pričel šele čez nekaj tednov.

Slovenska trgovska šola bo imela letos svoje prostore ne več v ul. Seminario, temveč v Podturnu, kamor se je te dni preselila.

Zakaj taka skrb za duhovniško obleko?

V »Katoliškem glasu« je zdaj drugič vzplamtela polemika o duhovnikih. Pred časom je šlo za duhovniški celibat, sedaj pa za duhovniško obleko. Mislim, da take polemike niso v škodo, ker pomenijo, da se naši ljudje za duhovnike zanimajo, da niso do njih brezbrizni. Seveda si pa vsak po svoje duhovnika predstavlja predvsem v tem, kar ni bistvenega. Med to nebistveno spada tudi duhovniška obleka. Zato bi o tem rad nekaj povedal.

Zgodovina nam priča, da smo v katoliški Cerkvi zmeraj imeli razliko predvsem med nošnjo duhovnikov-redovnikov in pa duhovnikov med svetom. Redovniki so nosili zmeraj oblačila, lastna njihovem redu: benediktinci, cistercijanci, frančiskani in drugi. Svetni duhovniki pa so bili v tem oziru bolj prosti in so se bolj držali »mode«. Če bi bralka »Katoliškega glasa« N. J. npr. poznala ilustrirani roman »Promessi sposi«, bi videla, kako je takrat hodil oblečen Don Abbondio. Čisto drugače kot so hodili oblečeni duhovniki pozneje.

V preteklem stoletju se je zlasti v Italiji in v drugih latinskih deželah uveljavila za svetne duhovnike tako imenovana »veste talare«, naš talar. Uveljavila se je kot moda, ne kot cerkveni predpis. Kajti v Nemčiji, Avstriji in tudi drugod niso nosili talarja izven cerkvenih opravil. Uradna Cerkev namreč ni nikoli na nobenem koncilu predpisala duhovniške obleke, večinoma za ves svet, kot je npr. predpisala duhovnikom celibat ali molitev brevija.

Polagoma je talar postal v latinskih deželah nekako simbol duhovnika in tudi razni škofje so ga začeli predpisovati. Za časa fašizma smo prišli tako daleč, da so nošnjo talarja in »rimskega« klobuka hoteli predpisati tudi vsem slovenskim duhovnikom. Kajti talar in te vrste klobuk sta postala simbol »italijanske« Cerkve. Vendar je to bila stvar krajevnih škofov in krajevnih predpisov, verjetno v službi tedanjega poitalijančevanja slovenskega ljudstva.

Po vojni se začne novo obdobje. Že med vojno ni bilo povsod mogoče in tudi ni bilo varno nositi duhovniške suknje in še manj duhovniškega talarja. Po vojni so v Sloveniji za nekaj časa sploh prepovedali nositi kakršno koli duhovniško ali redovniško obleko v javnosti. Stvar je bila namreč velikokrat nevarna. Zato so se mnogi duhovniki začeli oblačiti kot ostali laiki, ko so šli v javnost; njim so sledili tudi redovniki in redovnice. Tako po obleki nisi več ločil duhovnika ali redovnika od laika.

Zgledi vlečejo. Zaradi tega je bilo tudi pozneje, ko so se razmere izboljšale, težko prepričati duhovnike, da bi znova začeli nositi duhovniško obleko ali vsaj kolar. Posebno mlajši duhovniki so zmeraj bolj nosili le laično obleko.

Medtem je prišel II. vatikanski koncil. Med mnogimi novostmi v pokoncilnem času je tudi ta, da se je uveljavil »clergyman« tudi v deželah, kjer ga prej niso poznale, to je v Italiji, Franciji, Španiji in Latinski Ameriki. Poleg »clergymana« so pa začeli nositi tudi obleko kot ostali laiki, le nekoliko bolj temno. To so opravičevali in še opravičujejo, da se na ta način duhovnik bolje približa laikom, ker je tako »bolj kakor eden izmed njih«.

Škofje so stali pred dejstvi. Nekateri so stvar razumeli in niso posegali v nošo duhovnikov, drugi so želeli razvoj zavreti in so še naprej predpisovali, da morajo duhovniki tudi izven liturgičnih opravil nositi kak znak duhovniškega stanu, to je vsaj kolar.

Škofje si torej niso bili edini glede tega. Rekli pa smo, da zgledi vlečejo. Zato so po zgledu nekaterih škofij tudi v drugih, kjer škof ni bil s tem soglasen, začeli nositi le laiško obleko, posebno v javnosti. To tem bolj, ker zadnji koncil ni nikjer obravnaval vprašanja o duhovniški obleki in tudi zadnja sinoda škofov v Rimu, ki je posebej obravnavala vprašanje duhovništva, ni niti besede posvetila noši duhovnikov.

Iz vsega je razvidno, da ima Cerkev duhovniško obleko v sedanjih časih za precej malo pomembno; druge zadeve duhovništva so zanjo veliko bolj pomembne in bolj pereče.

Del naših vernikov, ki je zrastel v času uniform avstrijskih orožnikov, fašističnih hierarhov in duhovniških oblek »alla romana«, se ob sedanjih svobodi duhovniške obleke čuti prizadete in se ne more sprijazniti z duhovniki s kravato. To je stvar občutljivosti, ne pa bistva duhovništva in duhovniške službe, ki je v povsem drugem,

kot je razvidno iz koncilskih odlokov.

Vendar sem mnenja, da je prav, da duhovnik, posebno ko opravlja liturgične obrede, nosi duhovniško obleko, ki je le najbolj primerna za svetost liturgije. Drugače naj bi se držali predpisov tridentinskega cerkvenega zbora, ki priporoča, naj duhovniki nosijo obleko bolj temne barve. Lepo je tudi, da duhovnik v svoji župniji oznanja tudi s svojo obleko, da je duhovnik.

DUHOVNIK GORISKE SKOFIJE

Kitajsko - japonsko zbližanje

Zgledi vlečejo. Za ameriškim predsednikom Nixonom so se tudi japonski predstavniki oblasti odločili, da normalizirajo svoje odnose s komunistično Kitajsko. V ta namen so najprej zamenjali svojega ministrskega predsednika. Sato, ki je bil preveč »udaren« zoper kitajski komunizem, se je moral umakniti prožnejšemu Tanaki.

Ta je pretekli teden odletel v Peking, kjer je bil dosežen popoln sporazum. V tem sporazumu priznava Japonska Ljudsko republiko Kitajsko kot edino zakonito vladno Kitajske. Japonska tudi jemlje na znanje stališče Pekinga, da je otok Taiwan (Formosa) neodtujljiv del kitajskega ozemlja. Kitajska vlada pa se v duhu prijateljstva med obema narodoma odreka zahtevi po povračilu vojne škode.

Obe vladi sta tudi sklenili navezati diplomatske stike z 29. septembrom 1972. Cimprej bosta v ta namen tudi skušali izmenjati veleposlanika. Morebitne medsebojne spore bosta reševali z miroljubnimi sredstvi brez uporabe sile ali groženj.

Prva žrtev tega sporazuma je bila Cankajškova nacionalistična vlada na Taiwanu. Japonski zunanji minister Ohira je takoj po svečanosti podpisa izjavil, da mirovna pogodba iz leta 1952 med japonsko vlado in Cankajškovim režimom ne velja več.

Cankajškova vlada je na kitajsko-japonski sporazum odgovorila tako, da je nemudoma pretrgala odnose s Tokiom. Obenem je bilo objavljeno uradno poročilo, ki govori o »verolomnem« dejanju japonske vlade ter o »pobratanju s komunisti«.

Samostan na Sinaju v nevarnosti

Samostan sv. Katarine na gori Sinaj je v nevarnosti, vendar ne zaradi vojne ali zaradi starosti, temveč ker ni več redovnih poklicev. Samostan sv. Katarine je star več kot 1600 let. V njem hranijo 4.300 starih rokopisov, ki so največje bogastvo samostana; tudi stare ikone so silno lepe in dragocene. V tem samostanu so pred 150 leti odkrili znameniti sinajski rokopis sv. pisma, ki je med tremi najvažnejšimi rokopisi sv. pisma na svetu. Nadškof, ki odgovarja za samostan, je naslovil prošnjo na grške škofo, da bi dobili vsaj 12 novih redovnikov, ki bi želeli živeti v samostanu na Sinaju, sicer bo treba samostan zapreti. Tudi na sveti gori Atos v Grčiji je že večje število samostanov brez redovnikov.

Križa poklicev je torej zajela v občutni meri tudi pravoslavni krščanski svet.

OKNO V DANAŠNJI SVET

Sv. oče o cerkvenem petju

Nedavno so v Rimu praznovali sto let rojstva velikega skladatelja in dirigenta Perosija, ki je do smrti vodil zbor vati-kanske bazilike. Sv. oče je v govoru poudaril, da so cerkveni zbori neobhodno važni tako za katedrale kot za skromne župnijske cerkve, da vzpodbujajo in podpirajo petje vernikov. Sv. oče je povabil vse tiste, ki imajo dar petja, da ga postavijo v službo skupnosti. Iskati je treba novih oblik. Pesmi naj bodo v soglasju z dogajanjem pri bogoslužju in s cerkvenim letom, a take, da odgovarjajo čutenju današnjih ljudi.

Umrli je bivši škof v Pulju

V Padovi je umrl msgr. Rafael Radossi, ki je bil med zadnjo vojno za škofa v Poreču in Pulju. Pokojni nadškof Radossi je bil doma s Krka, kjer se je rodil 3. junija 1887. Stopil je med frančiškane konventualce. To so tisti redovniki, ki imajo v oskrbi baziliko sv. Antona v Padovi. Dne 27. novembra 1941 je bil imenovan za ško-

Bralci pišejo

Komu vse to koristi?

Zasmehovalno in celo žaljivo pisanje ne rešuje problemov, niti obrobni. V prejšnjem dopisu sem dostojno in jasno povedal svoje mnenje. Nič ni zaleglo. Nasprotno!

Prejšnjemu, dvoumljivemu, ironičnemu: »Zakaj bi se torej skrivali v civilno obleko?«, je sledil dopis v 37. številki Katoliškega glasa, in od tega so bili štiri petine le citati škofijskih odredb, opominov, ki »da jih dobro poznam« (čemu jih torej citira?), potem pa ugotavlja, da jih ne upoštevam, saj me vprašuje, bolj obtožuje, kako »OPRAVICUJE (podčrtal jaz) dejstvo«, da hodim v talarju in civilu. Višek pa dopis doseže, ko me bravka naivno sprašuje, »zakaj je DOBRO (podčrtal jaz), da je včasih v civilu«. Ta »dobro« le nadomešča zobozdravnikov »se splašaj«!

Kaj naj torej odgovorim? Ta »navadna vernica« ima dostop, možnost, čas in spret-nosti prelistati deset letnikov škofijskega uradnega lista, zato ji najbrž ne bo težko seči po strokovni knjigi, ki znanstveno obravnava tolmačenje zakonov in odnos nosilca do njih. In to je odgovor na prvo vprašanje. Drugi pa se glasi tako: kdaj je dobro nekaj storiti ali opustiti, ve vsak kristjan sam iz katekizma, iz besednega bogoslužja itd., — to je iz krščansko oblikovane vesti.

Dejstvo je, da se moji verniki ne čudijo talarju in se ne zgražajo nad »civilno« obleko. Mnogo duhovnikov je na šoli (kjer je sicer od tržaške škofije še vedno predpisan in obvezen talar), v clergymanu, ne da bi vzbujaali začudenje. Dogaja se prav nasprotno; ko prideš včasih v šolo v talarju, se učenci čudijo in sprašujejo, čemu ta halja. In če se N. J. toliko zgraža, ker se redovnice istega reda različno oblačijo, zakaj se ne zgraža, da je na stotine ženskih redov vsak v svojem in tako različnem kroju? Raje naj se vpraša, kaj mislijo današnja dekleta o redovniški obleki!

Raznolikost je koristna, potrebno je le, da je v nas Kristusov duh. Goriški nadškof msgr. Cocolin je v Vidmu imel slovenskim vernikom zgodovinski govor. Ne o obrob-nem vprašanju duhovniške obleke, temveč o zelo važnih in bistvenih zadevah verskega življenja. Med drugim je dejal: »... enot-nosti ne ogrožajo razlike...« in še več: »Raznolikost povzroča, da se odnosi me-njajo in da se družba presnavlja.« In zaključuje: »Vsak dan gradimo v nas edinost v Svetem Duhu: ono edinost, ki je skupek imen, izkustev, jezikov; ki je v tem, da drug drugega sprejemamo v proslavljanju in čiščenju enega in istega Gos-poda.«

Ker zna N. J. lepo sukati pero, jo vabim iskreno, naj piše kaj manj obrobnege. Piše naj o važnejših vprašanjih današnjega časa. Koliko vsakdanjih problemov nas tare in glede prihodnosti skrbi.

Morda bo kdo med bravci imel za potrebno ali koristno še razpravljati o duhovniški obleki. Naj se oglasi! A razprava na tako kratkovidnem in ozkem dosedanjem nivoju je zame zaključena. S sobesednikom namreč govoriva različna jezika, mlativa prazno slamo, medtem ko nas tare sto drugih perečih, zelo hudih problemov, med drugimi ugotovitev, da »žetev je velika, delavcev pa malo« (Mt 9, 37).

M. M., Trst

BESEDE ŽIVLJENJA

BOŽJA TRGATEV

»Božje kraljestvo se vam bo vzelo in dalo ljudstvu, ki bo dajalo njegove sadove« (Mt 21, 43).

V tednih trgatve veliko govorimo o grozdju in vinu, o soncu in vremenu — naravno! Kaj pa naš nadnaravni vinograd?

Vsaka duša je božji vinograd, vsaka družina, župnija, narod. Kakšni so naši sadovi? Sladko grozdje bratske ljubezni? Gnile jagode moralnega razkroja? Kislo grozdje sovraštva in prepиров?

Ali je sploh kaj obrodil vinograd primorskih duhovniških poklicev?

Zresnimo se, molimo in žrtvujemo, da se nam »božje kraljestvo ne bo odvzelo in dalo ljudstvu, ki bo dajalo njegove sadove.«

Robidnice

XV.

K Robidnicam št. XIV. v 37 št. letoš-njega »Katoliškega glasa« se je zelo ne-rodno oglasil Ivo Vajgl, stalni tržaški dopisnik ljubljanskega »Dela«. V Delu z dne 24. septembra je v zvezi z Robidnicami zapisal dobesedno takole:

Pregled dogajanja zadnjih dni, ki je bila pozornost zamejskih Slovencev zbrana ob pomenu politične odločitve izpred 25 let, bi bil nepopoln, če ne bi omenili tudi stališča skupine, ki je to pot kot zmeraj ostala osamljena. Člani uredništva »Katoliškega glasa« so se pred otvoritvijo šole-spomnika v Cerknem razpisali o vzrokih tragične smrti sedemindesetih žrtv z vsiljivo očitno željo, da bi z znikanjem izdajstva sprali s sebe madež, ki spremlja njihovo delo in pogojuje odnos do ma-tične domovine vsa leta izhajanja.

Potem ko s strateškimi argumenti, ki so za verski list vsaj skrajno sporni, prepri-čuje, da so partizani v Cerknem padli za-rali izdaje v lastnih vrstah, se »Katoliški glas« obvezuje, »da se bo boril za dobro ime nedolžnih žrtv, pa naj bo nekaterim ljubo ali ne«. List na koncu predlaga, naj bi bil spomenik posvečen vsem žrtvam, torej tudi tistim, ki jih je obsodilo ljud-sko sodišče. Zanimivo je, da je ta nepod-pisani politikantski članek hkrati tudi edi-na »humanistična« splanica, ki jo je »Ka-toliški glas« ob tako pomembnem jubileju v življenju slovenske Primorske namenil svojim bralcem.

Nekaj opomb:

1. Bralci »robidnic« si iz objavljenega članka lahko ustvarijo sodbo, kako dobro-namerno poroča Ivo Vajgl o dogajanju med Slovenci in Italiji. Nič čudnega zato, če imajo rojaki v domovini tako zmaličene pojme o nas zamejcih. Naših publikacij ne smejo brati, njih uradni poročevalci pa so tako krivogledli.

2. O »izdajalcih« v Cerknem Ivu Vajglu in drugih še naslednje:

a) Poleg kaplana Lada Piščanca, ki je služboval v Cerknem od poletja 1941, je bil tam za kaplana še Ludvik Sluga, ki je prišel tja poleti 1943 po novi maši. Bil je torej v Cerknem dobrih šest mesecev in v tem kratkem času je po mnenju Iva Vaj-gla dozorel v »izdajalca«.

b) Ko je partizanska patrulja ponoči vdrla v stanovanje Ladota Piščanca, je po-leg njega imela na spisku aretirancev še njegovo sestro Marto. Toda ta je ležala v postelji hudo bolna. Slučajno je bila ti-sto noč pri njej prijateljica Malka Purgar, da ji je stregla. Ker niso mogli odpeljati težko bolne Marte, so rekli Malki: »No, boš pa ti šla z nami.« Odvedli so jo, so-dili, obsodili in ustrelili kot »izdajalko« namesto bolne prijateljice Marte. Tako, vidite, g. Ivo Vajgl, so v tistih časih ustvar-jali »izdajalce« in jih pošiljali v smrt. Če ne verjamete, se lahko informirate pri Marti Piščanc, ki še vedno živi in se na-hajata sedaj v Paviji, kjer je v službi na kliniki kot sestra Leda.

c) Med »izdajalci«, ki jih je ljudsko sodi-šče sodilo in obsodilo v cerkljanski trage-diji št. 2, je bil tudi neki možki, ki pa je, Bog ve kako, pri streljanju žrtv bil le ra-njen, toda je ostal živ. Rešil se je, pozneje se vrnil v Cerkno, kjer še danes živi. Ne takrat ne pozneje ga nikdo več ni klical na odgovor zaradi »izdajstva« nad partizani v Cerknem. Če gre Ivu Vajglu za resnico, lahko tudi tega moža poišče v Cerknem, saj je znano njegovo ime.

3. Kdor ni nič zagrešil, se nima česa prati. Slovenski duhovniki na Primorskem, zlasti v zvezi s cerkljansko tragedijo št. 2, nismo nič zagrešili in se nimamo česa prati. Stane Dolanc in Lidija Sentjunc kot uradna govornika na slavlju v Cerknem sta v svojih govorih modro obšla vprašanje o krivdi za cerkljansko tragedijo št. 1. Ko bi bil bolj moder, bi isto storil tudi Ivo Vajgl, kajti čas je, da prenehamo s ponavljanjem pripovedk iz stalinovskih časov. Iščimo rajši zgodovinsko resnico, ker partizanska borba na Primorskem ne potrebuje ne lažnih mitov ne legend, tem-več resnico, ki jo bo spoštovala tudi mla-dina.

(r+r)

Sprememba urnika dveh slov. maš v Gorici

Od nedelje 15. oktobra naprej bo ob ne-deljah in praznikih sv. maša pri Sv. Ivanu, ki je bila do sedaj ob 8. uri zjutraj, ob 12. uri; sv. maša v Zavodu sv. Družine, ul. Don Bosco 66 pa bo ob 8. uri namesto ob 7.30 kot je bila do sedaj.

Novomašniki v Vzhodni Nemčiji

V Vzhodni Nemčiji je med 17 milijoni prebivalcev komaj 1,3 milijona katoliča-nov, torej niti 10 odstotkov. Letos je bilo 24. junija posvečenih v vzhodnonemških škofijah 24 novomašnikov, od katerih jih je samo iz škofije Erfurt 13, dva sta iz reda frančiškanov, eden pa je jezuit. Vsa Vzhodna Nemčija ima manj katoličanov kot Dunaj sam, pa trikrat več novomašni-kov, v sorazmerju z Avstrijo pa kar pet-krat več.

Naše pričevanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vsi slovenski socialisti in vsi slovenski ko-munisti, demokristjani in liberalci za ita-lijansko javnost niso Slovenci, temveč so le strankensko opredeljeni državljani, člani določenih vsedravnih italijanskih strank.

3. Če bi ne imeli Slovenske skupnosti in drugih slovenskih političnih skupin, bi nas za italijansko politično javnost ne bi-lo. Bili bi komunisti, socialisti, demokri-stjani, toda ne bi bili Slovenci, kot jih na političnem pozorišču mi v Slovenski Benečiji. To bi bila posledica, če bi vsi sledili navodilom iz Ljubljane in Beograda, naj se Slovenci vključijo v italijanske »demokratske« stranke.

Ali bi ne bilo to žalostno spričevalo o politični zrelosti slovenske manjšine v Ita-liji? Kaj naj rečemo šele o Zvezi komu-nistov v Sloveniji, ki je dala in še podpi-ra navodilo o vključevanju Slovencev v vsedravnne italijanske stranke?

Primorska je v preteklem mesecu sep-tembru obhajala 25-letnico priključitve k Sloveniji in Jugoslaviji. S tem je bil zanjo uspešno zaključen 25-letni odpor zoper nasilno fašistično raznarodovanje Sloven-cev v bivši Julijski krajini.

Mi, ki smo ostali v italijanski republiki, pa moramo dan za dnem še naprej boje-vati boj za naš narodni obstanek in uve-ljavitev na vseh področjih, tudi na poli-tičnem. Nočemo biti le narodnostna in kulturna skupnost, temveč tudi politični dejavnik. To je izpričal nastop dr. Draga Stoke na italijanski televiziji. Omogočili pa so ta nastop volivci Slovenske skupno-sti in ne volivci PSI in PCI.

Miklavž Božič

Udeležimo se polnoštevilo rožnovenske procesije 8. oktobra ob 15. uri v Podgori!

